

OBSAH

1	ÚVODNÍ ČÁST	9
1.1	Úvod	9
1.2	Exploatace nerostného bohatství	10
1.2.1	Horní zákon a předpisy bezprostředně související	10
1.2.2	Státní báňská správa	12
1.2.3	Historie a současný stav československého hornictví	13
2	BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI	15
2.1	Báňský bezpečnostní předpis	15
2.1.1	Povinnosti a chování pracovníků v podzemí	18
2.1.2	Vybavení pracovníků v podzemí	20
2.1.3	Řádné a záchranné cesty	22
2.1.4	Ovzduší v dole	23
2.1.5	Záchrannářská služba	27
2.2	Technologické postupy	28
2.3	Pracovní úrazovost	29
2.4	Zákoník práce	30
3	VŠEOBECNÁ GEOLOGIE	32
3.1	Význam geologie v hornictví	32
3.2	Základní geologické pojmy	32
3.3	Stavba a složení Země	34
3.3.1	Stavba zemského tělesa	34
3.3.2	Rozdělení hornin	35
3.3.3	Základní tektonické tvary	36
4	HISTORICKÁ GEOLOGIE A PALEONTOLOGIE	38
4.1	Stáří zemského tělesa	38
4.2	Geologické éry	40
4.2.1	Prahory a starohory	40
4.2.2	Prvohory	40
4.2.3	Druhohory	41
4.2.4	Třetihory a čtvrtohory	42
5	UHELNÁ LOŽISKA	44
5.1	Typy ložisek	44
5.2	Uhelná ložiska ČSSR	45
5.3	Uhelná ložiska ve světě	47
5.4	Ložiska ropy a zemního plynu	47
5.5	Vyhledávání a průzkum ložisek	48
6	ZÁKLADNÍ POJMY Z MĚŘICTVÍ A LOŽISKOVÉ GEOLOGIE	50
6.1	Základní pojmy z ložiskové geologie	50
6.2	Základní pojmy z měřictví	50

6.2.1	Měřické práce při otvírce a přípravě ložiska	53
6.2.2	Vyřizování poruch	53
6.2.3	Mapy	54
6.2.3.1	Důlní mapy	54
6.2.3.2	Mapy povrchové zástavby a sítí	54
6.2.3.3	Konstrukce grafů	56
6.2.3.4	Čtení projektové dokumentace	56
7	POVRCHOVÉ ZAŘÍZENÍ HLUBINNÉHO DOLU	58
7.1	Stavební objekty	58
7.1.1	Administrativní a správní centrum	58
7.1.2	Hygienická zařízení	59
7.1.3	Dílny a sklady	60
7.1.4	Komunikace a zpevněné plochy	60
7.1.5	Inženýrské sítě	60
7.2	Strojní zařízení	62
7.2.1	Těžební komplex dolu	62
7.2.2	Energetická zařízení	63
7.2.3	Telefonizace a dispečink	63
7.3	Bezpečnostní a ochranná zařízení	64
8	DŮLNÍ DÍLA	65
8.1	Dobývací prostor	65
8.2	Otvírková díla	65
8.2.1	Úvodní otvírková díla	66
8.2.2	Otvírková díla v dole	68
8.3	Přípravná díla	70
8.4	Dobývky	71
8.5	Prostorová důlní díla	72
9	OSVĚTLENÍ V PODZEMÍ	74
9.1	Stacionární svítidla	74
9.2	Přenosná svítidla	76
9.3	Evidence svítidel	79
9.4	Bezpečnost a hygiena práce	79
10	ODVODŇOVÁNÍ DOLŮ	81
10.1	Důlní vody	81
10.2	Odvodňování dolů	83
10.2.1	Odvodňování z povrchu	83
10.2.2	Odvodňování z podzemí	84
10.3	Čerpací stanice	84
10.4	Ochrana proti průvalům vod	86
10.5	Bezpečnost a hygiena práce	87
11	VĚTRÁNÍ DOLŮ	89
11.1	Účel větrání dolů	89
11.2	Složení důlních větrů	89
11.3	Způsoby větrání dolů	96
11.3.1	Průchodní větrání	99
11.3.2	Separátní větrání	100
11.3.3	Větrací pomůcky	103
11.4	Průtrže plynů	105
11.5	Elektrifikace dolů	106

12	DŮLNÍ ZÁPARY A OHNĚ	108
12.1	Vznik záparů a ohňů	108
12.2	Likvidace záparů a ohňů	108
12.3	Prostředky požární ochrany v dole	112
13	ZDOLÁVÁNÍ DŮLNÍCH NEHOD	113
13.1	Havarijní plán	113
13.2	Báňská záchranná služba	115
13.3	Povinnosti pracovníků při důlních nehodách	119
14	DŮLNÍ DOPRAVA	121
14.1	Dopravní cesty	121
14.2	Ruční doprava	126
14.3	Strojní doprava	127
14.3.1	Horizontální doprava	127
14.3.1.1	Kontinuální doprava	127
14.3.1.2	Diskontinuální doprava	130
14.3.2	Vertikální doprava	131
14.3.3	Netradiční způsoby dopravy	133
14.4	Bezpečnost a hygiena práce	134
15	HORSKÉ TLAKY	135
15.1	Teorie horského tlaku	135
15.1.1	Tlak na dlouhé důlní dílo	135
15.1.2	Tlaky v porubu	138
16	VÝZTUŽ DŮLNÍCH DĚL	140
16.1	Účel a funkce výztuže	140
16.1.1	Prozatímní výztuž	140
16.1.2	Definitivní výztuž	143
16.1.3	Dočasná výztuž	149
16.1.4	Poddajná a nepoddajná výztuž	151
16.2	Dimenzování výztuže	152
16.3	Bezpečnost a hygiena práce	153
17	VRTÁNÍ A TRHACÍ PRÁCE	155
17.1	Výbušiny a jejich rozdělení	155
17.1.1	Trhaviny	156
17.1.2	Třaskaviny	157
17.2	Technologie trhacích prací	158
17.2.1	Druhy vývrtů a vrtů	158
17.2.2	Vrtací schémata	159
17.2.3	Mechanizace vrtacích prací	160
17.2.4	Provádění trhacích prací	162
17.2.5	Trhací práce s omezením	164
17.2.6	Seismické účinky trhacích prací	164
17.3	Bezpečnost a hygiena práce	165
18	RAŽENÍ DŮLNÍCH DĚL	166
18.1	Ražení dlouhých důlních děl	166
18.1.1	Technologie ražení	166

18.1.2	Mimořádné způsoby ražení	171
18.1.3	Rychlorážby	171
18.2	Výlom prostorových důlních děl	172
18.3	Ražení komínů	173
18.4	Hloubení jam	174
18.4.1	Obvyklé způsoby hloubení	174
18.4.2	Mimořádné způsoby hloubení	176
18.4.3	Hloubení jam vrtáním	176
18.5	Bezpečnost a hygiena práce	177
19	DOBÝVACÍ PRÁCE	178
19.1	Volba dobývací metody	178
19.2	Zásady otvírky důlního pole	179
19.3	Základní dobývací metody	180
19.3.1	Pilňování a zátinkování	181
19.3.2	Komorování	182
19.3.3	Stěnování	184
19.4	Mechanizace a automatizace práce	189
19.5	Bezpečnost a hygiena práce	189
20	ÚPRAVA UHLÍ	190
20.1	Význam třídění a úpravy uhlí	190
20.1.1	Třídění uhlí	190
20.1.2	Úprava uhlí	192
20.2	Koksování uhlí	192
20.3	Briketování uhlí	194
LITERATURA		195